

טיב הקהילה

בראשית
כ"ט תשרי תשפ"ד

המנינים לפי אופק ירושלים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הרד"ג	5:34
מוצ"ש	6:45
ר"ת	7:25

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוק"ש א'	8:48
סוק"ש ב'	9:33

המנינים לפי שטח ק"ק

גיליון מס': **697**

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הר"ה צ'

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

מזגו וכוחותיו, ואז יודע מי הוא זה שיכולים לעודדו יותר לתורה כי חננו ה' והכשירו לכך, ומי הוא זה שהצלחתו תלויה ביתר התחומים של עבודת ה' ובהם הוא זקוק לעידוד. וכפי שהורה לנו שלמה המלך בחכמתו (משלי כב, ו) 'חנוך לנער על פי דרכו' דהיינו כפי כוחו ומידת יכולתו, ועל ידי זה יזכה לראות ברכה בעמלו וגם כי יזקין לא יסור ממנו!'

סמך לענין זה מצאנו גם כן אצל יעקב אבינו, היה זה כשבלבל ראובן בנו את משכבו כשתבע את עלבון אמו, ועל זה אמר הכתוב (להלן לה, כב) 'וישמע ישראל, ויהיו בני יעקב שנים עשר'. והנה קרוצי חומר כמונו אין לנו השגה במעשיהו של ראובן כלל, [וכפי שרש"י מפרש שם שגם אחר מעשה זה היו כל השבטים שווים בצדקות, כי לא חטא ראובן], אמנם רואים אנו (להלן מט, ד) שלפני מותו של יעקב הוכיח את ראובן על מעשיהו, ובהכרח שלפי דרגתו של ראובן היה בזה איזה חטא דק, אולם בשעת מעשה אין

הדרכה במשנת החינוך

אנו רואים שהוכיחו על כך, ומלשון הכתוב יכולים גם לדייק שבדוקא לא הוכיחו אז, שהרי נאמר 'וישמע ישראל' ולא הוסיף הכתוב לספר מה עשה כששמע זאת, ומשמע מתוך כך שהכתוב רוצה לגלות שעל אף ששמע על כך נמנע אז מלהוכיחו, והיו יכולים לומר ש'כלל' היה לו ליעקב שאין גוערים תיכף למעשה, שמא יתערב קורטוב של כעס בתוך התוכחה, אולם מאידך אנו רואים (להלן לד, ל) שכששמעין ולוי הרגו את בני שכם זכו תיכף לתוכחתו של יעקב, [מלבד מה שהוכיחם עוד סמוך למותו], ובהכרח שלא היה לו כלל זה, [וליהפך יכולים לדייק שיעקב לא היה אז בכעס, מדכתיב 'וישמע ישראל' וידוע שזה השם מורה על 'גדלות' ולהורות בא שהיה אז יעקב בגדלות ואם זכה אז לגדלות בהכרח היה מסולק מן הכעס], ולמה אם כן לא הוכיח את ראובן? לזה המשיך הכתוב ואמר, 'ויהיו בני יעקב שנים עשר' כלומר, ידע יעקב שיש לו שנים עשר בנים, ולא רעיו זה כרעיו זה, ולכן עמד על מזגו ותכונתו של כל אחד מבניו וידע ששמעין ולוי מסוגלים לנזיפה, וראובן לא, הרי לנו גם מכאן הוכחה שאין לדמות אח אחד למשנהו.

עוד רמז לכך מצאנו בלשונו של בעל ה'הגדה של פסח' כשמדבר אודות חובת האב לספר ביציאת מצרים אמר: 'כנגד ארבעה בנים דברה תורה' פירוש: התורה צוותה על מצוה זו בכמה לשונות כדי ללמד על חיוביה לד' בנים השונים זה מזה. והנה מאחר שמצות 'סיפור יציאת מצרים' מוטלת על האב, עדיף היה שיאמר 'כנגד ארבעה אבות דברה תורה', כי על כל אב לספר את הדברים באופן הראוי לו לקיים את המצווה, ולמה יחס את הציווי אל הבנים?

אמנם לדברינו הדברים מובנים, כי אין בעל הגדה מדבר מד' סוגי אבות, אלא כל האבות צריכים לדעת שהינם אבות לד' סוגי בנים, ולא יאמר האב כל הבנים שלי הם פחות או יותר סוג אחד, וכפי ששנית לבני בכורי כך אשנה ליתר הבנים, אלא עליו לדעת שכל בן הוא עולם בפני עצמו, ואין מזגו של זה כמוזגו של זה, ועל האדם למצוא מסילות ושבילים ללבם של כל אחד מבניו, האין להמשיך על כל אחד הרושם הכביר של יציאת מצרים.

ותק"ו ערה את יקב הוא יקב אבי ישב אהל וקמנה: ושם אהיו יקב הוא יקב אבי כל יחפש פנור וענב: וצלה גם הוא יקרה את יקב קץ לשם גליתרש נחשת וקרבן ואחרות ויבליקן נקמנה: (ו. כ. ט)

כשמתחילים שוב את התורה מבראשית מן הראוי לדבר שוב אודות ההשקפה הנכונה שעלינו להתרגל בה בבואינו להגות בהסיפורים שבפרשיות התורה, והוא שאסור לנו להעלות על הדעת שכיוונה התורה לגלות לנו רק את המעשיות כמשמען, שכן אין בכך שום הוראה לאדם, ותכלית מטרתה של התורה היא להורות לאדם את המעשה אשר יעשה, ובהכרח נרמזים בכל המקראות יסודות והדרכות להאיש הישראלי. ולכן כשהאדם הוגה בפרשיות אלו מוטל עליו לראות שהלימוד יביאנו לידי מעשה, ועליו להתבונן בכל מקרא שזמא ימצא בו איזה רמז המורה לו דרך בעבודת ה'.

בין המקראות האמורות 'רשני' נמנים גם השלושה מקראות שלפנינו, כי כשרואים אנו את התורה מאריכה ומפרטת את אומנותם של שלושה בני למך, מתעוררת התמיה, מה רצתה להשמיענו בזה? לשם מה עלי לדעת האין התפרנס כל אחד מהם?

ואפשר שרצתה התורה להודיע בכך שאסור לאב או למחנך להשוות אח אחד למשנהו, כי לפעמים דומים האחים זה לזה במקצת תכונותיהם, ומתוך כך נדמה לו להאב או למחנך ששוים הם גם בכשרונותיהם ובכל תכונותיהם, וכשאחד מהם נתברך בכשרונות נפלאים ורואה ברכה בלימודו, דורשים גם מהשני שיגלה את חילו בתורה כאחיו, וכשרואים שאינו הולך בעקבות אחיו מתמלאים עליו חימה, וגם כשמתנצל ואומר שמדובר במשימה שהיא מעבר ליכולתו אין מאמינים אותו, שהרי הבן בעל הכשרונות מוכיח שאין אמת בדבריו...

הגורם לתביעות כעין אלו הינו המציאות שישנם אחים שהם אכן דומים בכל הענינים, ולכן כשרואים שגם אחים אלו דומים מעט בתכונותיהם מבקשים להשוותם בכל הענינים, אולם האמת הוא שאין הדברים מוכרחים כלל, לפעמים דומים הם רק במקצת, ולפעמים אין שום דמיון ביניהם, ולכן אין לנו לתבוע מזה מה שמוכיח זה כל עוד שאין לנו הוכחות ברורות שאכן אחיו הוא בכל הענינים.

זוהי שגלתה לנו התורה באלו המקראות, התורה מספרת לנו שהיו שלושה אחים שכלל לא היו דומין זה לזה, כל אחד היה עסוק בתחום שונה לגמרי משאר אחיו, והיה זה לפי תכונותיהם וכשרונותיהם השונים. ועליו להקיש עוד משפחות למשפחה זו, ולהבין שיש גם כן מציאות כזו שכשרונותיהם של האחים הם שונים זה מזה מן הקצה אל הקצה, ואי אפשר לקבוע מה הם כוחותיו של בן או חניך על סמך הצטיינותו של אחיו. אכן על האב ועל המחנך לדרבן את כל בניו ותלמידיו לכל עניני עבודת השי"ת, אבל לא ידרוש מהם יתר על יכולתם, כי אם לרדת לתוך דעתו של כל אחד מהבנים והחניכים ולבדוק היטב את

טיב המערכת

שני המאורות

במפעל אחד היו הרבה פעלים כאשר לכל אחד מהם היה את תפקידו המוגדר, ישנם בעלי תפקידים בכירים ויש בעלי תפקידים פשוטים הצד השווה שבהם שכל אחד יודע את תפקידו ומשתדל לבצעו בשלמות ובנאמנות בין כל הפעלים היו שני חברים טובים בלב ובנפש שעבדו יחדיו במטונה אחת הם אמנם היו חברים טובים אבל שונים מאוד איש מרעהו, האחד היה גבוה במיוחד והשני היה נמוך במיוחד, ומכיוון שכל העמיד אותם מנהל המפעל לעבוד יחד באותה מטונה, כמובן שהגבוה היה אחראי על חלקה העליון של המטונה, וחברו הנמוך היה סמוע על חלקה התחתון של המטונה, יום אחד החליטו שהם רוצים לעבוד יחד ולכן יעבדו ביחד, שעוה בחלקה העליון של המטונה ובשעוה הבאה בחלקה הנמוך, אך כעבור זמן קצר נוצרה תקלה במטונה והיא הפסיקה לפעול, ובעקבותיה כל מטונות המפעל.

הקב"ה ברא את שני המאורות הגדולים, ונתן להם תפקידים שונים לכל אחד מהם יש תפקיד מוגדר חסן שבו הוא מושל, אחד התפקידים: להבדיל בין היום ובין הלילה, וסאו (למעט ימי המבול) הם משמשים בתפקידם בנאמנות הבה נחשב כיצד יראה העולם אם יום אחד השמש והירח יחליטו להאיר יחד באותו זמן, או שיהליפו ביניהם תפקידים השמש תאיר בלילה והירח עם צבא הכוכבים יופיעו בבוקר.. אנהנו לא יכולים אפילו לדמיון את זה כי זה פשוט לא קורה!

גם אותנו הקב"ה ברא עם תפקידים ברורים לכל אחד בעולם יש תפקיד, אין שום אדם שנברא סתם ואין אדם שקיבל תפקיד של גלגל רזרבה.. אכן לפעמים יכול להיות שאנהנו לא יודעים בדיוק מהו התפקיד שלנו, וזהו למעשה באותו זמן התפקיד, לברר מהו התפקיד שההשגחה העליונה הועידה עבורי, ואל לנו לנסות לחפש תפקיד שונה או ללכת ולהתחבר עם אנשים נחותים ממדרגתי, ולא משום שמוטרת חלילה להתנאות אלא משום שאין זה רצון ד', ואם אני בכל זאת עושה כך הריני מועל בתפקידי, ועלול לגרום חלילה לקלקול עולמי, זה אנהנו בוודאי לא רוצים.

(ע"פ טיב התורה-בראשית)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

טיב
ההודעות

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

הלכות הזכרת ושאלת הגשם א'

מוריד הגשם

א. אומרים משיב הרוח ומוריד הגשם בברכה שניה מפני שיש בה תחית המתים והגשמים הם חיים לעולם כתחית המתים (ס"א ק"ד ס"ב סק"א).

ב. מתחילים לומר מוריד הגשם בתפילת מוסף של יום טוב האחרון של חג (ס"א).

ג. אם לא אמר מוריד הגשם יש לחלק בני ארץ ישראל שאומרים מוריד הטל בימות החמה שאין צריך לחזור לבני חו"ל (והנהיג כהרמ"א) שאין אומרים מוריד הטל, שחזרו לראש התפילה (ס"ה).

ד. והטעם שאין צריך לחזור כשאומר מוריד הטל, דאף שהטל אינו נעצר, מכל מקום שבה הוא להקב"ה בהזכרתו כמו בהזכרת הגשם שכשם שהגשמים חיים לעולם, כך הטל הוא חיים לעולם שעל ידי כך מתברכת התבואה.

ה. לכן יש בני אדם שמוכרין הטל כל ימות החמה כדי שאם ישכחו לומר מוריד הגשם בימות הגשמים חזקה שאמרו מוריד הטל כמו שהם רגילים בימות החמה, ואין מחזירין אותן (ש"ע הרב ס"ז).

ו. בן חו"ל שא"א מוריד הטל, אם לא אמר מוריד הגשם אפילו אמר משיב הרוח, אם נזכר קודם סיום הברכה אומרה במקום שנוזר, כי לא קבעו חכמים מקום בתוך הברכה אלא אמרו סתם מזכירין גבורות גשמים בתחית המתים רק שנתנו לומר לפני מלכל שיהיה פרנסה, ונשמע ג"כ פרנסה, הלכך באיזה מקום שיזכור סג' (ס"ב ס"ז ט).

ז. אם הוא באמצע ענין, כגון תיכף שאמר ומקיים אמונתו, יסיים מקודם לישיני עפר וכן כל כה"ג ואח"כ אומר משיב הרוח ומוריד הגשם ומסיים במקום שהוא עומד (בה"ל ד"ה במקום).

ח. אם נזכר לאחר שאמר ונאמן אתה להחיות מתים, צריך לחזור ולומר ונאמן אתה להחיות מתים משום דבעינן מעין תחית סמוך לחתימה (סק"ל ט).

ט. אם נזכר אחר שאמר השם לא יגומר מחיה המתים, אלא יסיים למדני חוקיק, ויהיה כקורא פסוק לבד ודינו כאלו עומד עדיין באמצע ברכה וחוזר למשיב הרוח (סק"ב).

י. אם נזכר לאחר שסיים מחיה המתים, יאמר תיכף משיב הרוח ומוריד הגשם בלא תחיתו וממשיך אתה קדוש. [שכל שלא התחיל בברכה שלאחריה לא נקרא סיום ברכה זו לגמרי לענין כל הדברים שמחזירין אותן] ונכון לתתילה שייאמר מיד, שלא ימתין יותר מכדי דיבור (סק"ל לא לב).

יא. אם התחיל בברכה אתה קדוש אפילו תיבת אתה לבד, או תיבה של קדושה, חזרו לראש התפילה (ס"ה סק"ח).

יב. בן ארץ ישראל שאין מחזירין אותו דאומר מוריד הטל, היינו רק לאחר שאמר כבר השם של סיום הברכה של מחיה המתים, אבל אם נזכר קודם סיום הברכה יחזור ויזכור גשם (כמו בסעיפים ו-ח).

(בה"ל ד"ה א"ן).

ישראל תכלית הבריא

טיב הבנין

הלקחים ממעשה עין הדעת

השפעת החטא על האדם והעולם

מעשה עין הדעת הוא מעשה מעניין מאוד שיש ללמוד ממנו כמה דברים. הקדוש ברוך הוא ברא את האדם בעולם כדי שעל ידו יגיע לתיקון השלם, ובעבור כך אדם הראשון נצטווה שלא לאכול מפרי עין הדעת, וכשלא שמע בקול ה' הוא כן אכל, לא רק שקיבל עונש על כך, אלא כל הבריא כולה השתנתה ונהפכה להיות אחרת לגמרי, מהות אחרת של בריאה, וכן השפעת הקדוש ברוך הוא, גם היא השתנתה להיות השפעה אחרת:

לפני החטא לא היתה מיתה בעולם כלל, ולאחר החטא אנשים החלו למות, לפני החטא היה הוא יושב בגן עדן ומלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין (סנהדרין נ"ט) ופרנסתו היתה מצויה לו ללא טרחה, ולאחר מכן נתקלל 'בזיעת אפך תאכל לחם' (בראשית ג, יט) והיתה הארץ מעלה לו קוצים ודודרים, וכן חוה נתקללה 'בעצב תלדי בנים' (שם טז) והשתנתה בגופה ממש, כי כל הבריא וההשפעה שונתה במהותה לחלוטין:

ומכאן ניתן ללמוד כמה חמור אפילו חטא אחד שיהודי עושה, שיכול להשפיע על העולם כולו ולשנותו במהותו, ולהיפך בוודאי מדה טובה מרובה, כשיהודי עושה מעשה טוב השפעתו על כל העולם היא לטובה:

חומרת המסית אחרים

עוד אנו מוצאים בפרשה גם את מה שנאמר לנחש. הקדוש ברוך הוא אמר לנחש 'כי עשית זאת ארור אתה' (שם יד), ואמרו חז"ל (סנהדרין כ"ט) שהיה לנחש תשובה טובה לתת בזה, שהרי 'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים', אבל כיון שהוא הסית את האדם לעבור על ציווי ה', לא ניתן לו פתח לטעון, כי 'אין טוענים למסית':

וראים בזה את חומרת הדבר לגרום למישהו אחר לעשות עבירה, שזוהו הדבר החמור ביותר ששייך, שבגללו נענש הנחש ולא יכול היה לטעון טענותיו אף על פי שלא הוא האשם בחטא אדם הראשון כיון שלא היה לאדם לשמוע לו. וכן אנחנו וראים בתורה (דברים יג, ז) 'כי יסית אחיך או בן אמך לא תחמול ולא תכסה עליו', כאשר אדם מסית לעבור עבירה אין בזה פשרות:

מהות עונשו של הנחש

ועונשו של הנחש היה שהורידו לו את ידיו ורגליו, כרתו את קומתו לגמרי, ונאמר לו 'ועפר תאכל כל ימי חייתך' (בראשית ג, יד), שכל מה שיתעם ירגיש בזה טעם עפר. ויש מקשים, שלכאורה זה כלל לא עונש, שהרי סוף דבר כל מה שהוא רוצה הוא יכול לאכול, ואפילו ברכה איננו צריך לעשות:

אלא ביאר בזה הרב הקדוש הרבי ר' בונים מפשיסחא זצ"ל דבר נפלא, על פי מה שאומרת הגמרא ביומא (עה) 'עולה לגג מזונותיו עמו, יורד למטה מזונותיו עמו', שעיקר הקללה בזה היתה שהקדוש ברוך הוא אמר לו לנחש, קח כל מה שאנתה צריך, ואיני רוצה שתבקש ממני דבר, וזה הקללה הגדולה ביותר השייכת בזה העולם, לאבד את הקשר עם בורא עולם: כי הרי הקדוש ברוך הוא, הוא 'בורא נפשות רבות וחסרונן', כלומר, בורא את החסרונות בכדי שבריותיו יצטרכו אליו ויבקשו ממנו, וכמו שאמר דוד המלך (תהלים קד, כ) 'הכפירים שואגים לטוף לבקש מאל אוכלם, וכשהנחש אינו צריך לחזר אחר אוכל, והקדוש ברוך הוא אומר לו אל תבקש, אין לך קללה גדולה מזו: ולעומת זאת יש לנו לידע שהצורך של יהודי לבוא אל בורא עולם ולהתפלל אליו על חסרונותיו, זה הברכה הגדולה ביותר. ויהי רצון שנוכח תמיד להתחזק בעבודת התפילה כראוי:

גודל חיבתן של ישראל

בראשית ברא - פירש ש"י: אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו' (משלי ח כב), ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו' (ירמיה ב ג).

הנה בהתבונן במאמר זה נראה עד כמה גדלה חיבתן של ישראל, שכל הבריא כולה לא נבראה אלא בשביל מצוות ומעשים טובים שעושים בני ישראל בזה העולם.

ומזה גופא נוכל ללמוד עד כמה חשובה עבודתו לפניו יתברך, וכמו שמוזכר בשם החפץ חיים ז"ע, ביאור נפלא בדרך משל לסוחר העוסק בסחורה, הנה כפי גודל הסכום שהוציא על הסחורה לפי זה תוכל לדעת כמה רווח מצפה להרוויח, ולמשל אם יוציא רק מאה ודולר יבין כל בר דעת שאין מצפה להרוויח הרבה, אמנם אם יוציא הסוחר אלפי זהובים טבין ותקילין, ביודע שמדובר כאן בעסק חובק מדינות, ובוודאי מצפה הוא להרוויח מעטק זה סכומים אדירים והון רב. והנמשל בזה, דהנה הקב"ה ברא עולמו בששת ימים והכין ופעל השמים ושמי השמים, גלגלים ומלות שמש וירח, הארץ וכל אשר עליה, הימים וכל אשר בהם, ובחסדו מחיה את כולם בכל עת ורגע, וכל זה לא עשה אלא בשביל ישראל, נמצינו למדים עד כמה גדולה חביבתו לפניו עבודת בני ישראל, אשר בשבילם פעל כל זאת, ובוודאי מעשיהם של ישראל כביכול שווים לפניו ית' עד אין לשער ואין לתאר.

הבריא כולה משועבדת למעשי בני ישראל ונברא רק בשבילם

נמצינו למדים שכל הבריא כולה תלויה במעשיהם של ישראל, ולצורכם נבראו, כדי שיוכלו לעסוק בתורה הק' ולקיים מצוות השי"ת, ולדוגמא, כל אילני האתרוגים לא נבראו תחילה אלא כדי שעל ידם יעשו ישראל נחת רוח לבורא יתברך, ואין הכבשים מגדלים צמר רק כדי שיוכלו בני ישראל לקיים בהם מצוות ציצית, וכן על זה הדרך כל אשר על פני היקום משועבדים למעשיהם של העם הנבחר, ולא נבראו אלא לצוות לזה.

וכעין זה מוזכר בשם הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל שביאר, שכל הבריא כולה משועבדת למצוות התורה, וכל החמדות והרצונות שקיימים בבריא, אינם אלא אמצעי והיכי תמצוי שעל ידם יוכל האדם לקיים המצוות בזה העולם, וכגון כאשר הגנב מתעורר לבצע מעשה גניבה, אין הכוונה שבא לידי מעשה זה מפני שיש לו תאוות הגניבה והחמדה ונמצא שהחמדה גרמה לו לעבור על מצוות 'לא תגנוב', אלא אדרבא ההיפך הוא הנכון, כלומר דיכין שהזהירה תורה 'לא תגנוב' על כן הוצרך להטביע בטבע האדם חמדה ותשוקה לממון הזולת, כדי שיוכל על ידי זה להתגבר ולקיים מצוות התורה.

וכמו"כ בענין תאות הבנייה ושתיה, לא כמו שחושבין העולם שהסיבה שבני אדם אוכלין ושותין היא מפני שנטבע בהם תאות האכילה, אלא אדרבא כיון שצוותה תורה קדושים תהיו וכו', על כן הוצרך להטביע כל התאוות והחמדות שבעולם, כדי שיתגברו בני ישראל ויעשו נחת רוח לבורא יתברך.

וכן כל מערכות שמים והארץ וטבעיות העולם והנבראים, הטביע הקב"ה בבריא רק כדי שטבעי הבריא האלו, יוכלו לקיים כל מצוות התורה בכל פרטיה, וכל הבריא כולה משועבדת למצוות התורה. וזהו שאמרו רבותינו ז"ל 'בראשית' בשביל התורה שנקראת 'ראשית דרכו' (משלי ח כב), ובשביל ישראל שנקראו 'ראשית תבואתו' (ירמיה ב ג), כי הרי כל סדרי הבריא על כל פרטיה ודקדוקיה, וכן כל הטבעים שהטביע הקב"ה בעולמו, כולם לא נבראו אלא בשביל שיוכלו בני ישראל לקיים את התורה.

ותן טל ומטר

יג. צריך לומר בה בימות הגשמים ותן טל ומטר (ס"א ק"ד ס"א).

יד. בארץ ישראל מתחילין לשאול מליל ז' במרחשוון, לפי ששם צריך לגשמים לפי שגובהו הוא מכל הארצות [בחוצה לארץ מתחילין בתפלת ערבית של יום ס' אחר תקופת תשרי] (ס"א ס"ב סק"ה).

טו. ואז יכריז השמש לאחר הקדיש קודם התפלה טל ומטר, בכדי שידעו לומר ותן טל ומטר, ואם לא הכריז אעפ"כ יאמרו (ס"ב סק"ה).

טז. אם לא שאל מטר בימות הגשמים מחזירין אותו (ס"ד).

יז. אם נזכר קודם שסיים ברכת השנים יאמר במקום שנוזר, אך אם נזכר אחר כשנים הטובות יחזור ויאמר וברך שנתנו כשנים הטובות כדי שיהיה מעין תחית סמוך לחתימה, וטוב יותר שיתחיל ותן טל ומטר ויגומר כסדר (ס"ב סק"ט).

יח. אם נזכר קודם שהתחיל תקיע בשופר אומר שם ו"א דיותר טוב שייאמר בשומע תפילה דבזה יצא לכו"ע (ס"ב סק"ט).

יט. אם לא שאל מטר, ונזכר קודם שומע תפלה, אין מחזירין אותו, ושואל בשומע תפלה, קודם כי אתה שומע, שברכה זו מתוקנת לשאול בה כל הבקשות [ואבל הזכרת משיב הרוח אם שכת חוה, משום דחזרה שבה' הוא ואין מקומו בזה הברכה שמתוקנת לבקשה] (ס"ה ס"ב סק"ז).

כ. אם היה לו תענית ענגין לומר ענגין יאמר השאלה קודם ענגין, דשאלה חמורה מענג דאם לא אמרה מחזירין אותו ומשא"כ בענגו (ס"ה ס"ב סק"ז).

כא. אם נזכר אחר שאמר בא"י של ברכת שומע תפילה שלא שאל גשמים יסיים למדני חוקיק, ויאמר ותן טל ומטר ואח"כ כי אתה שומע וכו' (ס"ב סק"ט).

כב. אם נזכר אחר שחתם שומע תפלה, קודם שהתחיל רצה, נראה שאומר ותן טל ומטר, ואחר כך אומר רצה (ס"ה).

כג. אם לא נזכר עד אחר שומע תפלה, אם לא עקר רגליו, חזרו לברכת השנים (ס"ה).

כד. אם עקר רגליו, חזרו לראש התפלה, ואם השלים תפלתו ואינו רגיל לומר תחנונים אחר תפלתו, אעפ"י שעדיין לא עקר רגליו, כעקורים דמי, וה"ה אם רגיל לומר תחנונים וסיים תחנוניו ואמר אחריהם הפסוק יהיו רצונן וכו' שבאמירת פסוק זה עשה היסח הדעת מלומר עוד תחנונים וגשלה תפלתו אף על פי שלא התחיל עדיין עושה שלום (ס"ה ס"ב סק"ח).

כה. שכת טל ומטר והיה צריך לחזור לברכת השנים וטעה וחזר רק לשומע תפלה נגד הנפסק דחזרו לברכת השנים א"צ לחזור להתפלל עוד פעם ויצא דיעבד (שב"ה ח"י ס"ה כ"ג).

כו. בליל ז' חשון אם לא שאל מחזירין אותו, ואינו דומה לערבית של ר"ח (ס"ב סק"ז).

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

דירה פלוני לפלוני

מכרתי את הדירה שלי ורכשתי דירה בבניין חדש, התקרב מועד הפינוי של הדירה הישנה כדי שהרוכש יוכל להיכנס אליי כמסוכס בינינו. אבל הדירה שלי החדשה עדיין לא מוכנה לאלכס מאחר והוא עדיין צריך שיפוץ נרחב בטרם נוכל לעבור לגור שם. בסיעתה דשמיא מצאתי דירה להשכרה לטווח קצר של כמה חודשים באותו בניין שתי קומות מעלי, שמחתי מאוד שכך אוכל לפקח על שיפוץ הדירה החדשה באופן צמוד ובסוף התקופה להביא סבלים להוריד את החפצים שתי קומות מה שלא מצריך תשלום על הובלה מלאה.

שבוע לפני המועד הגעתי לבניין וראיתי שבדירה אותה רצינו לשכור לתקופה הקרובה אין עדיין מטבח ואיך אפשר לגור בדירה ללא מטבח?

התקשרתי לבעל הדירה שגילה את אוזני שהסתכן עם הקבלן והקבלן דפק אותו. כמובן שכל הסיפור הזה לא עוזר לי למטרה שלי, שהיא לשכור דירה עם מטבח. כמובן שבסופו של שיחה הוא שיחרר אותי מהחזרה אתה והתחלתי לחפש דירה אחרת. אבל מה עושים עכשיו? היכן מוצאים דירה?

יודתי למטה לראות את התקדמות הדירה שלי, ובדלת מולי ראיתי את השכן החדש שלי שהוא בעל הדירה. שאלתי אם הוא מעוניין להשכיר? להפתעתי הוא רצה להשכיר אבל לתקופה קצרה...

שמחתי עד מאוד שזה בדיק מה שאני מחפש, ערכנו חוזה לעוד יומיים כניסה בכסף שנתתי לו כמקדמה הוא התקין מזגנים בכל הבית. עכשיו אני כותב לכם את הסיפור השגחה בהתרגשות עצומה, כאשר אני בדת מול הבית החדש שלי מפקח על השיפוץ ברוגע ובשלוה ובסופו של תהליך אפילו לא צריך סבלים להוריד את החפצים שלנו שתי קומות. שמתי לב שאחד החסדים הגדולים שעשה איתי הבורא הוא שכל הזמן חשבתי שיש לי דירה בבניין ועד הרגע האחרון לא ידעתי שיש בעיה עם המטבח חייתי בשלוה עד לרגע האחרון, כשהגיע הרגע של הקושי זימן הקב"ה את השכן למטה בדירה מולי שרק באותו יום החליט שהוא ישכיר את הדירה לתקופה קצרה ובכך חסכתי הרבה עוגמת נפש...

בעל המעשה:ה.מ.

הקטן שנקרה להם בדרכם. החיילים נכנסו בהמוניהם וכדרכם 'השתלשלו' על שטחים ואזורים רבים הם החלו בפרישת אוהלים בכל רחבי הכפר, וכעבור כמה שעות בשעת לילה חשוכה סיימו כל החיילים עם מפקדיהם להתמקם כל אוהל במקומו.

נשמת רוח חיים

וַיִּצְרֵהוּ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָא מִן הָאָדָמָה, וַיִּפֶחַ בְּאָפִיו נְשַׁמַּת חַיִּים, וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. ב.ו.

מנהג ישן מקובל היה בצבא רוסי, שבכל עיר וכפר שהצבא נכנס לחניה, מוטל עול החוקתם על האזרחים תושבי המקום ועליהם לראוה לכל צרכיהם. שלטונות הצבא היו מוכנים לשלם מחיר הגון בעד כל דבר שנרכש עבור החיילים אבל הדאגה לכל זה והמצאת המזון לכל חיילי הפלוגה היה מונח על כפי תושבי המקום ולאחר שהגישו הכפיים לחיילים את כל צרכם ומוזנם היו המפקדים משלמים להם על כל השירות במיטב כספם.

בשעת לילה של ליל שבת קודש יצאו כמה חיילים בשליחות מפקדם לתור אחר מזון ומשקה בכפר המארח הקטן. בחוץ שרר שקט נעים רוח צחה נשבה לה במנוחה בין מבואות הכפר, אווירה השמורה רק לליל שבת קודש... היהודים כולם פסגוה היו בבתיהם פנימה, בסעודה אדקה דחקה תפוחין קדישין ברוטמות הגפס, רחובות הכפר היו כמעט ריקים מאדם.

התהלכו להם החיילים אנה ואנה, לא מצאו ולא כלום ולא ידעו אנה יפנו. לאחר זמן מה של שיטוטים חסרי תועלת נראה מרחוק גוי נכרי אחד מוהלך לביתו, החיילים רצו תיכף לקראתו, עזרתו במקום החלו לתחקר אותו אודות הכפר הקטן הזה. הם דרשו לדעת היכן הוא הבית מרוח [קרישטיאן] המקומי, ואף הביעו את פליאתם על השקט' השלוט כאן בכפר, כאשר רגילים היו בשאר הערים שבפורות רוסייה שלעת ערב נפתחו שערי הפונדקים ובתי משתה, היין והתושבים שבמשך היום עמלים קשות לפרנסתם, יוצאים לעת ערב לליגות כסית ועוד כוסית ועוד אחת וחוזר חלילה...

הסביר להם הגוי המקומי, כאן בכפר שלנו המזון היחיד הוא יהודי אדוק שחכר את בית המרת בכל ימות השבוע אכן שוקק הפונדק שתינים רבים אבל בסוף השבוע ביום השבת של היהודים סגור הפונדק על מנעול וברית אין יוצא ואין בא.

צחקו החיילים וגיחקו, בפני הצבא המהולל של רוסייה אין דבר כזה 'סגור'! הלא החוק מחייב לפתוח את כל השערים בפני חיילי הצבא! הראה לנו את התיכף היכן הוא פונדקאו של היהודי כאן בכפר.

בבקשה אמר הגוי, אקח אתכם אל הפונדק כרצונכם אבל דעו לכם נאמנה שאין שום 'סכיו' שהיהודי ימכר לכם יי"ש ומוזנות ביום השבת שומר הוא על השבת שלו כמו על נסיכה אוהבה ומתופחת, ומעולם לא הסכים לפתוח את חנותו בשבת!

אף על פי כן! ציוו עליו החיילים לקחתם היישר לבית המרת, כאשר מצווים הם ועומדים על פי פקודת מפקדם שלא לחזור בידיים ריקות.

בהגיעם אל שערי פונדק מצאורו כמצופה סגור ונעול על מסגר וברית אין נכנס ואין יוצא. החיילים העריבים סובבו את הבית והקפידו סביב סביב, עדי הגיעם אל רחבת המטריה שמאחורי הפונדק, שם ראו אור בוקע מחלונת הבית וקולות שירה וזמרה נשמעו הרטב.

ניגשו אפוא החיילים אל הלון הבית דפקו בחוקה ובצעקות רמות: 'מושקה - מושקה! מושקה! - מושקה!...

מתחילה בני הבית לא שמעו את נקישותיהם מחמת קולות השירה, מה להם ליהודים על שבת הנתונים כל כולם בחיי 'נשמת רוח חיים' עם גויים שפלים השקועים בבהמיות חיי 'נפש חיה למינה... אך משהסתחיים לו השיר והשקט חזר למקום דפקו שוב החיילים על החלונות ביתר תוקף. בעל הבית מיהר לגשת אל הלון, וכראותו את החיילים הגויים הבין מיד את רצונם להיכנס אל הפונדק וללגום מן הטיפה... פנה אליהם אפוא ר' יוסל בכבד, והתנצל בפניהם על שאין באפשרותו לשדרתם, כידוע לכל חייך ר' יוסל כמתקין סוה, אצלנו היהודים 'שבת היום! לפרק היום אל תמצאורו פונדק, היום הכל סגור!

החיילים לא הסכימו עם סירובו של היהודי הסאבוטניק [הודו שומר שבת ברוסיה...] להגיש בפניהם משקה ומוזון, ולאחר שהפצירו בו כמה פעמים ללא הועיל, החלו 'לאיים' עליו שישמרוהו למלכות, מחמת שהחוק מחייבו לראוה לכל ערכי הצבא. אבל ר' יוסל כמובן לא נבהל כלל, בשאט נפש הודיעם שעל השבת שומר הוא מכל משמר, ולא יוותר עליה בשום אופן, יהיה מה שיהיה הוא את השבת לא יחלל, ויהי מה!

מתחילה חפצו החיילים להסתער בכוח אל בית המזינה לפרוץ את הדלתות ולבוזו להם מכל הבא ליד... אבל אחד החיילים העיר להם לחבריו, שעל פעולה שכזו צריכים הם לאישורו של המפקד ופקודתו, ואל להם לעשות 'דף' לעצמם. חזרו אפוא מהרה החיילים אל המזנה, וסיפרו למפקדם על סירובו של המושקה המקומי למכור להם כלום ביום השבת. כששמע המפקד את דבריהם קם בתמותו והחליט לצאת בעצמו על המקום ולהראות לו ליהודון המחוצף מה ייעשה לאיש המפר את פקודת הצבא!

עד מרהר הגיע המפקד בלוויית שומרי ראשו, הם נכנסו היישר אל בית מטוריו של ר' יוסל, הבת לנו יין! דרש המפקד במפניע.

אך ר' יוסל לא התרגש מפקודתו הברורה של המצביא ואמר לו בניחותא הלא גם לחיילי אשר שלחת אלי דברתי לאמר, שאין כאן בפונדק שום מכירה ביום השבת!

רעם המפקד וזעם וכי יודע אתה את חוקי המלכות המחייבות אותך לספק לנו את כל צרכנו? אנהנו כמובן נשלם על כך במיטב כספנו, אבל מחובתך להמציא לנו ולכל חיילי החטיבה את כל צרכיהם משלם!

בוזר הקדוש בפרשתו [הודו שרדר הגעלם פריש ר' מאסר תוצא הארץ נפש חיה] מביאר יסודות גדולים בדרכי חיי איש ישראל, שמבאר בפסוק זה שהוא איש שני האדם שישנם שני סוגי חיות באדם: (א) נפש חיה - כמו בשר, במוח ורוח [רק בחיפס מעלה [מדרין] בן ג' נשמת חיים - שהיא הנשמה העליונה בחיים הרוחניים בדבקות עליון, ולגודל חשיבות הדברים ביסוד חיי איש ישראל נעתיק מעט ממתק לשונו בהו.

ה'ל הקדוש: 'ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה למינה. רבי בא פתח בהאי קרא [רוסייה: טו] 'לא אלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא. תא חזי, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם צפה וראה שעתידין לישראל לעמוד ולקבל תורתו, וגור מכפאו כל אותם הנשמות העתידות להנתן בהם. ועשה למעלה אוצר אחד, אשר כל הנשמות הגוורות מכפאו עומדות שם וקרא לו 'נפי הנשמות' [עבריה: ה' והיה אין בן ג' וכו']

תנו רבנן, כל יומא ויומא פרזא קרי, אתערזו בני קדישא עילא, ועבידו פולחנא דמאריכון, דאפריש לכון מן שאר עמין, ויהב בכון נשמתא קדישא דאתגרת מכורס יקריה'.

'אמר רבי יודא, אם בן שאר עמין נשמתו מן אחר. אודמו ליה רבי אלעזר, אמו, תא חזי, דכתבי ייפח באפיו נשמת חיים, דא היא נשמתא קדישא דאתגרת מכורס יקרי דמלכא עילאה. מאי כתיב ביה, 'יהי האדם לנפש חיה, אמר רבי אלעזר, זו היא הפח שניתן לבהמות ולחיות ולדגים שנבראת מן האדמה דכתיב [כו] 'תוצא הארץ נפש חיה למינה'.

'אמר רבי יוחנן, אורייתא אהקבלת על אדם ומרת, קודשא בריך הוא ברא לבר נש ויהב ביה נשמתא קדישא למינה ליה חיון לעלמא דאתי, והיא אתתור בחוביה להרוג נפשא חיייתא דאתגרת מן ארעא לבעירתא ולהייתא'.

'אמר רבי יהודה, טמשקע דכתיב 'יהי האדם לנפש חיה, 'ועשהו לא נאמר, אלא 'יהי האדם לנפש חיה. מלמד שהוא בעצמו גם לחזור לאותה נפש הגוזה מהאדמה'.

'אמר רבי יוחנן, אמר הקדוש ברוך הוא, אדם אני בראתי אותך עליון על כל בריות, ונפחתי בך 'נשמת חיים' הנותנת חיים לבעליה הגוזה מכפאי. ואתה חזרת לאותה 'נפש חיה' שבראתי מן האדמה לבהמות, חייך, מכאן ואילך, כל העוסק בתורתו ושימור אותה, אמן לו אותה הנשמה הגוזה מכפאי, שהיא נותנת חיים לבעליה, וכל אותם שלא יעסקו בתורתה, יהיה חלקם באותה נפש חיה שבהורו למינה יעשה'.

'אמר רבי יצחק, תא חזי, מאי דכתיב [קולת ב' א] 'מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה הורדת היא למטה לארץ. רוח בני האדם העולה היא למעלה דא היא נשמתא קדישא דצדיקייא. ורוח הבהמה דא היא נפשא חיייתא דאתגרת מן ארעא לבעירא דחשתני ותחול לאשתחא מן עלמא'.

'אמר רבי חייא, אם בן אין להם נשמה לגוים אלא אותה הנפש החיה. אמר רבי יוחנן בן הוא. אמר רבי אלעזר, ולשנאל מאי יבא. תוה רבי חייא. אמר רבי אלעזר תא חזי, תרגן [שבת דף ק] 'בא ליתר' מסעיני אוחו, מאי סיעי יתבין ליה אלא הוא נשמתא קדישא למינה ליה סמך, דיהבין ליה לסייעא ליה בעלמא דין ובעלמא דתיב וכו' עכלהו עיין שם עוד.

והדברים מבהילים למבין, שמבואר כאן שני סוגי דרכי חיים עלי אדמות, שמתחילה יצידת האדם נאמרו בו שתי הלשונות 'נפש חיה, וגם 'נשמת רוח חיים. ומבאר לנו הוזהר טבוב טעם שהנפש חיה היא הנפש הבהמית שהוציאה מן הארץ ונותרת אל הארץ, ואילו 'נשמת חיים' היא הנשמה העליונה האלקית החודרת למעלה, מאן דנפח מדליה נפת והיא באה אל האדם בשמחת הבר מצוה, כמבואר כל זה יפה בדברי הוזהר הקדוש הלל, שהם קילורין לעינים.

<->

חוכר בית המזינה באחד הכפרים הרחוקים שבמלכות רוסייה היה יהודי תמים ירא ושלם רבי יוסל שמו. הוא השתדל תדיר להקפיד על קלה כבחמורה, כפי מידת ידיעותו, והיה מסבד מאד את התורה ואת לומדיה. כשהגיע יהודי תלמיד חכם לפונדק של ר' יוסל, היה הפונדקאי מתפנה מכל יעסקוין ורץ בשמחה לשרת את התלמיד חכם בכל לב, כשפיו אינו פוסק מלהודות לאורה החשוב שזיכה אותו בצמחה הנעלה של כבוד תלמיד חכם.

חיוו של ר' יוסל היו חיים עליונים של 'נשמת רוח חיים, ולא חלילה מן הסוג הרפה של 'נפש חיה, רחמנא ליצלן. בעיקר נדע ר' יוסל בכל הסביבה בזכות 'כבוד השבת' שלו, הוא היה מסבד את השבת קודש בכל מיני כבוד והדר לתפארת.

בשעת בוקר מוקדמת של יום השישי ערב שבת היה הפונדק נסגר לגמרי עד לאוחר השבת והבית כולו החל פושט צורה ולבוש צורה כל דברי החול הוסרו והוצאו חוצה, משמרת נמצעים החלו בנקיון יסודי של כל הפונדק הגדול ומנובנתו. הבית כולו בשרר, כל כשהכל רצים וממחרים איש איש על פעולתו ועל מלאכתו לקראת שבת מלכתא.

עם רדת הערב, כאשר פרשה השבת קודש את כנפיה על פני היקום היה ר' יוסל נראה כמלך בהדרו, בצאתו עם בני משפחתו לבית הכנסת להפילת קבלת שבת היה כולו 'זורח באור יקרות וכך כל השבת כולה היתה בביתו של ר' יוסל נחננת בשמחה רבה וברוב פאר והדר.

לא בכדי היה נקרא ר' יוסל בפי יהודי הכפר: 'אנונער יוסף מוקי שבת... [הוקרן סוקר שבת שלט]

שבוע אחד, ביום השישי לקראת ערב הגיעה אל הכפר הקטן פלוגה גדולה של חיילים רוסיים שהיו בדרכם אל אחת הערים הסמוכות ועצרו ללינת לילה בכפר

אלם גם דריו הנמרצים של המפקד לא העילו מאומה, היהודי ניצב בעוז ותעצומות ובעקשנות דקדושה עמד בסירובו המחלט שלא לפתוח את שערי פונדקו בשבת קודש. יכולים אתם לעולם בי כרצונכם הכריזו יוסל, אף להעמידנו למשפט, ואפילו לחלות אותו בכיכר העירונית, ויהיה מה שיהיה אני את השבת לא אחלל!

מפקד הפלוגה נדהם לנכח עוזו העיקשת של היהודי, וסימן בכעס רב, זהו יהודי קשה לפיצוח... מוכרח אני להביא את הגנרל האלוף הגדול שנמצא עימו כאן במחנה, צריך הוא לדאוג בעיני עקשנות וסרבנות מרה...

המפקד יצא עם חייליו בחמת זעם, לא חלפה שעה קלה והנה חוזר הוא המפקד עם פלוגה שלמה של חיילים מזוינים מרוב רגל עד ראש, והפעם התלווה אליו גם הגנרל המצביא, האחראי על כל החטיבה כולה.

הגנרל צעד ברוב יהירות וגאווה אל יוסל מוקד השבת והחל לדבר עימו דברים כדברנות: דע לך שמעולם לא ראיתי ולא שמעתי על 'עקשן' שכמוך; הלא הנך מחייב בראשך למלכות, כיצד הנין לסרב לפקודתו המפורשת של המפקד הגדול, למכור י"ש לכל חיילי החטיבה?

ענה ר' יוסל והסביר לו לגנרל הגדול בדברים של טעם, כשם שהנכם חיילים נאמנים בכל ליבכם לצאר הגדול, ומסורים בשלמות לכל פקודה היוצאת מפי המלכות, כן גם אנכי נאמן לפקודתו של מלך!

איזה מלך? תהה המפקד. מלך עליון? מלך מלכי המלכים! ענה האיש בעוז, בורא העולם ומגדלו, אליו אצוית ולמצוותו חייב אני למסור את נפשי! לא יועיל לכם מאומה, אני על משמרת אעמודה בגאון, ולא אמכור היום אף לא טיפה אחת!

ברם הוסיף היהודי בעל הפונדק ואמר, בטרום תיגשו אתה וחייליך לפרוץ בכוח את הדלתות ליצור כאן מהומה רבת ולבוז מכל רחבי הפונדק, אקל עליכם את המלאכה... הנה לפניכם מפתחות הפונדק וכברו הושיט לגנרל הגדול את צרור המפתחות ורשאים אתם בזאת להיכנס פימה אל בית המזיגה, שם במרתף היין תמצאו את חביות הי"ש המשובחות, קחו נא לכם ככל אות נפשכם מכל מעדני הפונדק הגדול, לכם ולכל החיילים כולם, אכלו ושתו כאוות נפשכם! הגנרל והמפקד שלצידו התפלאו וחימוו! שכחו... הם לא נתקלו כנראה במתזה שכזו, שיהודי יהיה מוכן להפקיר את רכושו לכבודה של השבת שלו, בעתם שגנרל מעט ברואתם שאין כוונתו של היהודי לרעה או למרידה במלכות, אלא שפשוט נאמן הוא לתורתו ולא לקיו. הגנרל התרגש מאוד, ותיכף שלף מתיקו האישי חבילה נאה של שטרות כסף מרששים רבים טבין וקולין, והניחה על שולחן השבת של היהודי, היה זה סכום עצום הרבה יותר מכל מחיר היין והמוזון שנצרך בשביל חייה החטיבה.

אך למרבה פליאתם, גם לכן סירב היהודי, הוא פנה אל הגנרל ואמר, הנני אסיר תודה לכם, אבל כנראה לא הבנתם נכון את כוונתי, אין כאן שום עסק מכירה כלל וכלל, העסקים אצלנו שובתים כליל בשבת, והכסף שהנחת לפני כאן גם הוא 'מוקצה' עבורנו! כוונתי היתה שרשאים אתם 'לבוז' משקה ומוזנות מן הפונדק במתנה, הינם אין כסף!

אם כך, השיב הגנרל באדיבות ואשיד לך כאן על שולחן את חבילת המעות ועם צאת השבת תוכל לקחת אותם לעצמך בשכר מכירת הי"ש. אך גם לה סירב היהודי, הוא הסביר לגויים הנבערים בנינותו, שאסור להשאיר כסף מוקצה מונח כך במרכו של שולחן השבת, לפיכך מבקש הוא מהם בכל לשון של בקשה להסיר את כל הכסף מכאן, ולגשת אל המרתף ולקחת להם כאוות נפשם במתנת חיים אין כסף!

מיהרו להם תיכף החיילים לפתוח את כל אוצרות הפונדק, ונטלו להנאתם מכל טוב, לא ערכו שום 'חשבון' של כמויות ועלויות עד ששיבעו נפשם.

זמן רב לאחר אותה שבת עוד היו תושבי הכפר גויים ויהודים כאחת משוחחים על עזר אותה של ר' יוסל, ודבקות אמונתו בה אלקיו וביום שבת קדש, כאשר הוכיח בעימותו העיקשת במסירות נפש שאינו מחלל את השבת בשום אופן!

חלפו כמה שנים והנה יום אחד הגיעה קבוצה נכבדה של גנרלים עטורי תהילה אל הכפר הקטן, ובראותם את הפונדק העהר שבצידו הכפר נכנסו היישר לטעום וללגום... הפעם היה זה אמנם ביום חול רגיל, לא ביום השבת, אך דא עקא חבורת הקצינים הללו לא היה מן הקבוצה הרוסית, כי אם גנרלים פולניים מצבא האויב!

הקצינים האחרים ביקשו נכראה גם למצוא 'חסות' באכסניה שבכפר הקטן, שם קיוו שלא ייוודע לרוסים מדבר בוואם של הפולאקערס... וביקשו ללון את לילת הלילה בפונדק היהודי.

אולם הפעם היה ר' יוסל נאמן מאוד לחוקת המדינה, הוא ידע היטב שאסור לו בשום אופן לתת חסות למרגלים מן הצבא הפולני המנסים לחזרו ולהתגב אל תוככי רוסיה. לפיכך הצהיר בפני האורחים הבלתי רצויים שבשום אופן לא יוכלו להישאר ללון כאן בפונדק, ועליהם לעזוב תיכף ומיד ולחפש להם מקום מחבוא אחר. מתחילה ניסו המרגלים הפולנים להציע לו סכומים נדיבים מחיר של חודש שלם עבור לילה אחד... אבל ר' יוסל באחת בהיות אורח רוס אסור לו להפר את החוק הרוסי בשום אופן! גם לאחר שהעלו את המחיר בסכומים מפלפלים גבוהים מאוד, נשאר ר' יוסל בהתנגדותו הנחרצת, והסביר שאין זה ענין של מחיה, ולא יסכן את חייו בעבור בצע כסף.

בלית ברירה נאלצו הפולנים להסתלק משם הם חמקו להם בלאט בחסות חשכת הלילה, וכדי שלא יכירו בהם יצאו חרש אחד אחד לחפש להם חסות במקום אחר. - אולם עם כל זהירותם לחמוק מעיני אנשים הבחין בהם בכל זאת גוי רוס אחד מתושבי הכפר בצאתם מפונדקו של המושקה היהודי, והבין על אחד שבהלשנה שכחו ישא חן בעיני השלטונות וירוממוהו על נאמנותו, ותיכף אין רץ אל המפקדה הרוסית שבעיר הקרובה, ומסר את עדותו בפניהם במה שעיניו ראו ולא זה, פלוגת קצינים פולניים בצאתם חרש מן הפונדק שנעלמו עקבותיהם ביער הסמוך.

לאחר שהתקבלה עדותו של המסור הגוי, הוציא הצבא הרוסי מיד צוות של חיילים רוסים המיומנים בחיפשים אחר חשודים ביערות ובמקומות מסתור, אשר יצאו מלוים בכלבי גישוש אל היערות הסמוכים הם חיפשו וחיפשו אך העלו חרס בידם. הקצינים הפולניים שהביטו באותו גוי כשהסתכל בהם חששו נכראה מססירותו אותם לצבא הרוסי, והתחכמו לחמוק ולברוח הרחק הרחק מן האזור.

כראות הצוות הרוסי שלא עלתה בידם לתפוס את המרגלים הפולניים חזרו אל אותו כפר לפונדקו של ר' יוסל, הם התפעלו על הבית באישון לילה, ועם נשק דרוך בידיהם שלפוחו ממיטתו היישר אל בית המעצר שבעיר הגדולה. שם הושלך באכזריות אחר סורג וברית מקום חושך וצלמות והודיעו שהוא חשוד בקשירת קשר ובסיוע לכוחות אויב, מאחר שהעידו נגדו על קצינים פולניים שנראו חומקים באישון ליל מביתו חוצה.

עד מחרה התלה הקירות הקשה של ר' יוסל, החוקרים הרוסיים הנוקשים רצו 'להוציא' ממנו מידע רב, הן אודות אותם קצינים פולניים עצמם להיכן ברחו ואחר מה הם מרגלים כאן ברוסיה, והן על 'משפת' (משתפיפה) נוספים העותים חסות לכוחות האויב. ר' יוסל כמובן הכחיש נמרצות את כל המיוחס, לא מעולם לא קשרתי קשר ולא היה לי שום פעילות כל שהיא עם הפולניים טען בתוקף, הם חדרו באותו ערב אל תוך הפונדק בבקשתם ללון בו את הלילה, אבל בהיותי נאמן לחוקת המדינה סירבתי בכל עת, גם לאחר שהעלו את המחיר להשלום הון רב לא הסכמתי בשום אופן, ולכן נאלצו תיכף לצאת מביתי ולברוח אל מרחצות אחרים.

אך, ברוסיה כמו ברוסיה, דבריו של ר' יוסל נפלו על אוזניים ערלות החוקרים הרשעים חפצו לשימוע ממנו רק את מה שהם רוצים לשמוע... והחלו לענות אותו בעניינים קשים כדי שיהודה על פשעיו הקשים.

יום אחד כשהזו אל הצינור שלו בבית הסוהר, לאחר עוד הקירה קשה מענה ומפרכת, כשליבו נשבר בקרבו וכולו מיסור מלא מאובנים נפתחה לפתע הדלת ובפתח התא נראה אותו 'גנרל' רוס שהתארח בשעתו באותה שבת בכפר הקטן, וקיבל מן הפונדק משקה

ומזון עבור כל חייליו חיים אין כסף. הוא מיד הכיר את ר' יוסל האסיר, והתפלא מאוד לראותו כך מושלך בצניגות באכזריות ובזיון נורא! מה מעשיך כאן? - נהרד הגנרל הגדול, ותיכף הוסיף שבמקרה הגיע הנה לבית הסוהר בחיפשויו אחר אחד מחיילי פלוגתו שנחטף בגניבה מן הצבא והוא אזוק כאן באחד התאים ופתאום מוצא הוא אותו כאן, ואינו מאמין למראה עיניו, מה לו לר' יוסל היהודי הישר והנכבד בבית האסירים של פשעים נבזים?

סיפר לו ר' יוסל את כל הקורות עמו, הוא העמיד דברים כהווייתך, לא הכחיש ולא הסתיר כלום מכל מה שהתרחש באותו ערב בפונדק הקטן עם המרגלים הפולניים. והגנרל בהכירו היטב את ר' יוסל ואת נאמנותו הרבה חש כי אין ר' יוסל משקר כלל, והאמין לדבריו בכל לב.

על אחר אמר לו לר' יוסל, עתה הגיעה שעתך! עכשיו אשלם לך בעד כל המזון והמשקאות שהנחת לנו לקחת כרצוננו מביתך, והתעקשת על אמונתך בכל חוקך שלא לקבל שום תשלום בעדם, והנה הגיעה השעה להשיב את גמולך!

הוא ניגש בתוקף סמכותו אל החוקרים המקומיים ודרש לקבל מידע ברור על האסיר ר' יוסל שמכפר פלוגי המוחזק כאן בבית הסוהר. תיכף הציג לפניו את החוק הקשה של ר' יוסל, כשכבודותו נכתב באותיות גדולות: חשוד בריגול!

הגנרל הרוסי ידע היטב את חומרת חשד זה, שמצפה לו על כך עונש מיתר, והמטא ליצול. הוא החל לקרוא את כל המסמכים שבתיק בחיפשו שמא יש שם איזה שהיא הוכחה על ריגול יותר ממה ששמע קודם מר' יוסל, אך לא מצא ולא כלום בתוקף של ר' יוסל נכתב בדיק כפי ששמע ממנו עצמו, שהיות ונראו קצינים פולניים חומקים מן הפונדק חרש באישון לילה, לפיכך חשוד הוא בריגול עבור הפולנים ובמרידה במלכות.

בראותו כי כן דרש הגנרל לכנס את כל החוקרים הקשורים לאותו תיק, ואף הורה להחיש צוות שופטים צבאיים לפי שברצונו למסור 'עדות אוף' בענייניו של הנאשם היהודי.

החוקרים הבינו שכנראה יש בידו מידע שיכול להפיל במהרה את היהודון, ושמתו על ההתקדמות הפתאומית שבתיק זה, הם מיהרו לכנס את השופטים המובחרים והתיישבו לדון בנדון. במהלך הדיון קם הגנרל הממוחל על רגליו, והחל לספר בפרוטרוט אודות אותה שבת שהגיע עם תטיבתו אל הכפר הקטן, והטיב לתאר כיצד ר' יוסל התעקש שלא נאמנות ובמסירות נפש שלא להפר את צו האלוקים לבני ישראל, שלא לחלל את השבת ושום דבר לא הביאו מהחלטתו לו כסף רב שהוצע לו, ואף לא איומים על חייו! הוא עמד בגאון בכל אותו ניסיון ולא חילל את דבר תורתו בשום אופן!

עתה שואל אני בפניכם כבר השופטים הרעים הגנרל בקולו, אדם שהוכיח נאמנות שכזו למצוות תורתו, אף שהיתה באפשרותו לחלל את השבת ואף אחד לא היה מענישו על כך בעולם הזה... בוודאי ובוודאי שיש לסמוך עליו שיהיה אורח נאמן למופת לחוקי מדינתו, ואין שום מקום לכל אותו חשד שהטילו עליו החוקרים לחושדו הלילה בריגול!

צוות השופטים דנו ביניהם כמה דקות בתוך אותה 'עדות אוף' שמסר הגנרל בכלי האשון, הם עיינו שוב ושוב בתיק החשדות ולאחר מכן החליטו פה אחד לשחרר לאחור את האסיר לביתו, בפסק דין מנומק היטב הענימו השופטים שלפי כל העדויות שהתקבלו אודות הנאשם לא נמצא בו שום דופי, והוא אורח נאמן שומר חוק, ויצא זכאי בדינו!

לאחר שחזר ר' יוסל לביתו לשמחת לבו ולב משפחתו הרמה נערכה עבורו בבית המדרש המקומי 'עדות הודיה', כשהכל ששים ושמונים על שחרורו ועל שיצא זכאי בדין.

במהלך הסעודה היצא ר' יוסל עצמו את רשות הדיבור, הוא פתח את נאומו במ"ש ד"ל (עי' טור הלכות שבת סימן רסז) שיותר ממה ששמרו ישראל את השבת שמרה השבת על ישראל. כסבורים הייתם שאני הוא שמכבד ומשמר את השבת, עד שקראתם לי 'יוסל' מוקד שבת! והנה הוכח לנו עתה שהשבת קודש היא ששמרה עלי, וזכות שמירת שבת בעוז נצילנו מעונש ממות שהיה תלוי כנגדי, והתקיים בו שמתעורר הפסוק דנן 'זיפה באפיו נשמת רוח חיים', כשיצאיתו לחיים טובים ארוכים ולשלום.

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ר) נא לשלוח למייל הפצו"ב

לע"י יעקב צבי בן ישראל	לע"י מרת משה ורסיהו ובלומה	יוסף בן טילה רוזא לרופאה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה רוזא להצלחה בכל העניינים	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע יסיון תנצבה.	לע"י רחוב שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביע יחנסלו תנצבה.	גרפצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מוסד י"ב ירוקים מבינות 02-6257948 info@keshet-harshet.co.il	גליל 19
------------------------	----------------------------	--------------------------------	---	---	---	--	------------------------	--	---------

יור"ל ע"י קהילת שבת בית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti1@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגורין ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ ההדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7175